

Marjakesä 2026 tuotti satoa

25.8.2026

Perinteisesti touko-kesäkuussa ennakoimme artikkelissamme tulevan kesän marjasatonäkymiä. Toukokuun alku oli varsin kolea ja kuiva. Lisäksi kovia tuulen puuskia oli läntisessä Suomessa.

Toisaalta kovien tuulien myötä halloja ei juurikaan esiintynyt Etelä-Pohjanmaalla.

Kovien tuulien arvioitiin kuitenkin vaikeuttaneen pölyttäjien lentoa. Etenkin kimalaiset ja tarhamehiläiset ovat mustikan tehokkaita pölyttäjiä, sillä ne pystyvät lentämään kovemmalla tuulella kuin monet muut hyönteiset. Kolea, tuulinen ja sateinen sää kukinnan aikana voi kuitenkin kokonaisuudessaan vähentää pölyttäjien lentoaktiivisuutta ja siten heikentää kukkien pölyttymistä. Hyvä pölytys edistää marjojen kehittymistä ja voi vaikuttaa myös niiden kokoon.

Kesän 2026 runsaan mustikkasadon perusteella pölytys onnistui kevään epävakaista oloista huolimatta monin paikoin hyvin, ja varhaisen kevään vuoksi mustikat myös kypsyivät etuajassa. Lopulta kesä oli kuitenkin tavanomainen ilman hirmuhelteitä ja pitkiä sadejaksoja, mikä takasi hyvän marjakesän. Vaikka maaperä oli paikoin kuivaa aikaisen kevään jäljiltä, sateita tuli varsin tasaisesti pitkin kesää. Mustikalle kesä oli eduksi ja metsät olivat mustikoita pullollaan näillä lakeuksilla. Ilkka-Pohjalainen julkaisi SEAMKin marjasatoennusteen ennen Luonnonvarakeskuksen virallista ennustetta. Ennusteet eivät merkittävästi poikenneet toisistaan.

Hannes-myrsky vaikutti marjasatoihin

Hannes-myrsky vaikutti myös mustikkasatoihin. Joulukuun 2025 lopulla Hannes teki pahoja tuhoja Etelä-Pohjanmaan metsissä. Jos viime kesänä hyvin mustikoita tuottanut männikkö avohakattiin alkuvuonna 2026, ei mustikka marjonut hakkuuaukon äärevässä mikroilmastossa. Viime kesän mustikkamättäitä oli myös jäänyt

hakkuutähdekasojen tai Hannes-myrskyn kaatamien puiden alle. Juurakot ja metsäkoneiden ajourat olivat myös tuhonneet potentiaalisia marjamättäitä. Kangasmetsissä mustikat olivat pienikokoisia, mutta kallioiden välissä ja kosteissa painanteissa sai poimia suurikokoisia marjoja.

Ryteiköksi muuttuneilla alueilla voi olla vaikeaa tai jopa mahdotonta kulkea poimimassa marjoja. Lisäksi raivaamattomat alueet voivat puiden lahotessa muuttaa maaperän ravinnekoostumusta, mikä saattaa suosia muita kasveja mustikan kustannuksella. Toisin sanoen puuston, kasvillisuuden ja metsän mikroilmaston vuorovaikutuksessa metsän pohja-, kenttä- ja pensaskerrokset voivat muuttua siinä missä puustokin. Esimerkiksi perinteinen puolukkapaikka on voinut kehittyä mustikkapaikaksi.

Sen sijaan Hanneksen jälkeiset harvennushakkuut olivat lisänneet kuusikoiden valoisuutta ja mustikoita sai poimia metsäkoneiden ajouristakin. Valoisuuden lisääntyminen edistää myös muiden pölyttäjille tärkeiden kukkivien kasvien, kuten esimerkiksi maitohorsman kasvua. Metsän valoisuuden lisääntyminen voi siten parantaa pölyttäjien ravintotarjontaa useaksi vuodeksi. Pölyttäjien kannalta metsänkäsittelyssä on kuitenkin tärkeää myös elinympäristöjen monipuolisuus. Kukkivien kasvien lisäksi tarvitaan sopivia pesä- ja talvehtimispaikkoja. Metsän rakenne, lahopuun määrä ja maanpinnan käsittely voivat siksi vaikuttaa siihen, millainen pölyttäjäyhteisö alueella menestyy.

Poikkeuksellisen hyvin metsävadelmaa

Säiden kannalta melko keskinkertaisena kesänä saatiin myös hyviä metsävadelmasatoja. Metsävadelmia on voinut poimia valoisilta paikoilta eli muutaman vuoden ikäisiltä uudistusaloilta ja metsäojien varsilta.

Metsävadelmia Ylistarossa 31.7.26. (kuva: Risto Lauhanen, 2026).

Metsäojitusten myötä puustot ovat kasvaneet ja tihentyneet puuntuotantoon sopivilla turvemailla. Valoa ja ravinteita kaipaavat suomuuraimet eivät marjo tiheissä ja varjoisissa suopursujen valtaamissa männiköissä, joten metsäojitukset ovat haitanneet suomuurainten marjomista. Hyvällä onnella suomuuraimia saattoi

kuitenkin tänäkin kesänä löytää entisten turvetuotantoalueiden läheltä huonopuustoisilta käkkärämäntyrämeiltä paremmin kuin avosuolta.

Metsämarjamarkkinat muuttuneet

Metsämarjaliiketoiminnan murroksessa on keskusteltu ulkomaalaisten marjanpoimijoiden asemasta. Kun ulkolaiset poimijat eivät saaneet kesää 2026 varten riittävästi työviisumeita, innostuivat suomalaiset poimimaan mustikoita ja vadelmia hyvänä marjakesänä. Esimerkkinä tästä kertovat myös sosiaalisen median videot, joissa esitellään poimintatuloksia ja annetaan vinkkejä mustikoiden puhdistamiseen.

Kun suomalainen tai tänne kotiutunut ja marjapaikat hyvin tunteva aasialaistaustainen poimija myy mustikat alle torihinnan suoraan kuluttajalle ilman välikäsiä, niin ostaja ja myyjä hyötyvät tässä liiketoimintamallissa. Sosiaaliseen mediaan viitaten, perinteisen 7 litran marjaämpärin sai ostaa 35-55 eurolla. Tässä mallissa kuitenkin marjayritys ja -teollisuus häviävät. Edellä mainitusta noin 7 litran eli 5 kg:n mustikkaämpäristä poimija olisi saanut viime vuonna arviolta hieman alle 8 euroa tekoälyn kertoman mukaan.

Metsämarjoja saa kuitenkin poimia ja myydä vapaasti jokaisenoikeuksien puitteissa. Jalostamattomien luonnonmarjojen myynti on itse kerättynä ja myytynä myös verovapaata tuloa. Jos esimerkiksi marjatilayritys käskisi työntekijöitään poimimaan vapaa-ajalla mustikoita yrityksen tarpeisiin, olisi se jokaisenoikeuksien rajoittamista ja marjoista tulisi verollisia työsuhteen kaltaisissa oloissa.

Myös mustikoiden mittayksiköitä ihmeteltiin marjakesän 2026 aikana. Mustikoista sai maksaa toreilla ja turuilla 8-10 euroa litralta. Toisaalla 5 kg:n mustikkalaatikon sai ostaa 55 eurolla, jolloin litrahinnaksi tuli noin 8 euroa. Suomuuraimen torihinta oli marjakesänä jopa yli 40 euroa kilolta. Edellä olevat tiedot ovat osin tekoälyn ilmoittamia ja osin turuilla ja toreilla havainnoituja julkisia metsämarjojen hinta- ja mittayksikkötietoja.

Mutta saadaanko kesällä 2026 metsämarjoja poimittua riittävästi Suomen metsistä kotimaan teollisuuden tarpeisiin? Siihen vastauksen kertoo Ruokaviraston tilaama MARSI-tutkimus alkuvuodesta 2027.

MMT Risto Lauhanen, FT Seliina Päällysaho, FT Kari Laasasenaho
SEAMK

Kirjoittajat ovat toimineet SEAMKissa metsiä koskevien saatavien luonnontuotehankkeiden parissa, joita mm. EU:n maaseuturahasto, Etelä-Pohjanmaan Ely-keskus sekä Leader YHYRES ja Leader Kuudestaan toimintaryhmät ovat rahoittaneet. Metsämarjateema on osa varautumista. Lauhanen ja Laasasenaho toimivat parhaillaan mm. REACTS-nimisessä EU:n Horisonttihankkeessa.

REACTS-hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin Horisontti Eurooppa -tutkimus- ja innovaatio-ohjelman Pathways2Resilience-hankkeelta avustussopimuksen nro 101093942 nojalla.